

ký ức từ trang vở cũ

THANH XUÂN CỦA ĐỜI

PHẠM NGŨ YÊN

1.

Những con chim hút mật bay ngang vườn tôi sáng nay làm ngỡ ngàng một giấc mộng. Có một thời những câu thơ được viết ra chỉ dành riêng cho một người, chỉ một người được đọc. Cùng nỗi nhớ cũng tròn vo như một giọt mực ngủ quên trên mặt bàn thời niên thiếu.

như đóa hoa vừa ngậm sương đêm
mắt mở thắm giữa muôn lá khép
em đứng yên bên cạnh mặt trời
tóc xoa hỗn nhiên
Con sóng vỗ hồn ta mệт đuối...
(1965)

Đêm qua, thoang thoảng một mùi hương từ bông hồng lạc lõng sau nhà. Không có tiếng chân dẫm trên thềm khô để vỡ òa một nỗi nhớ. Khi người ta quên nhau, người ta sẽ dễ dàng đánh mất những điều gì làm nên một tình yêu. Giữa hai đầu nỗi nhớ, tôi và nàng chỉ còn lại những cơn mưa...

Khi tôi vào đời, tôi mới chỉ là một người lính. Cao nguyên Vùng 2 Chiến thuật là nơi tôi dừng chân nhiều nhất. Những đồi núi chập chùng cùng sương mù quanh năm đã ủ chặt hồn tôi như dòng sông mang mùa đông trong lòng của nó. Có một màu hoa tôi yêu thích là màu tím cũng đi theo vào đời. Hai mươi tuổi, tôi có quá nhiều thơ dại để thẩm định màu hoa như thẩm định một nhan sắc. Một lần nàng hỏi tôi: "Anh yêu em rồi mới yêu màu tím hay yêu màu tím rồi mới yêu em?". Câu hỏi rơi xuống khô lẳng và gần như muốn bốc hơi vì khó lòng để tôi trả lời ngay sau đó. Nhưng tôi biết tôi đã yêu nàng đồng thời cũng yêu màu tím. Cùng một không gian như những chuyến xe đi qua cuộc đời, có một lúc nào đó thời gian là cánh gió bay ngược lại sau lưng. Có những ngày mưa nắng theo nhau đậu xuống trên thành phố núi của nàng. Cũng có những ngày giông bão. Tôi ngồi trong quán cà phê nhìn ra đám đông trong đó có nàng. Trường học của nàng tổ chức quyên tiền để cứu trợ thiên tai. Những khách qua đường được các cô gái trẻ "trì niu" lại để mời mọc, thuyết phục. Và sau đó là những đồng bạc được bỏ vào trong chiếc hộp giấy. Họ cười nói vui vẻ như không thấy mệt. Nắng sáng mai làm ửng hồng đôi má và mồ hôi lấm tấm trên trán nàng. Chiếc áo len tím ôm sát thân hình mảnh mai như một búp hoa chưa kịp nở bung hết cánh. Tôi cũng đóng góp bốn phần của mình- dù không đáng là bao- khi nàng đến bên cạnh bàn của tôi. Nàng không nói được gì khi đứng trước tôi, ngoài những lời cảm ơn nhỏ trong miệng và sự bối rối. Người con gái trên đường đời tôi vừa bắt gặp đã có một chỗ nằm êm ả trong trái tim, tôi nghĩ như vậy.

Không ai nói cho tôi biết khi một dòng sông trôi mênh mông về biển lớn sẽ kéo theo bao nhiêu phù sa trong lòng? Khi nàng rời khỏi tôi nàng đã kéo theo sau lưng nàng những mong nhớ từ một tình yêu mù lòa như vậy. Nỗi buồn luôn có thật để đêm đêm tôi ủ nó vào trong những bài thơ. Tôi nhớ màu tím trên thân thể nàng. Nó xóa đi trong lòng tôi những bình yên và trở thành một cảm xúc tuyệt diệu. Đêm về sáng trong căn hầm lô cốt, giữa những tín hiệu phát đi từ chiếc máy truyền tin, tôi thao thức nhớ tiếng nói của nàng khi tôi bỏ tiền vào trong chiếc thùng giấy quyên góp. Nàng là con gái Bắc. Tôi không biết nàng có bao nhiêu phần trăm "ngoan hiền" như lời thơ của Nguyễn Tất Nhiên. Nhưng tôi sẽ không ngại ngần để nhớ về nàng. Mùa hè có mưa thường xuyên đổ về như muốn làm ngập ngụa núi rừng. Trong này nhìn ra, tôi chỉ thấy những dòng nước trắng xóa dội xuống thềm xi măng, trên những cây soan tây rũ rượi. Con đường chia hai trước nhà bưu điện- một phía vào trại lính, một phía đến chợ. Ly cà phê buổi chiều làm giấc ngủ của tôi đến chập. Bên bàn kế bên người hạ sĩ quan Điều chỉnh đang cúi đầu trên những trang công điện nhận được từ chiếc máy viễn ấn tự. Màu giấy vàng cũ và những dòng chữ đơn điệu, nhằm chán nhưng toát lên sức sống mạnh mẽ của cả một đơn vị. Từ những trang giấy đó, những tin tức và những báo cáo về những cuộc hành quân, những tổn thất giữa thù và bạn. Nhiều đêm hệ thống siêu tần số bị giao thoa, tôi và vài người có

trách nhiệm phải thức khuya để chuyển cho kịp đến đơn vị bạn một vài công điện hỏa tốc. Sau đó là trời sáng. Tôi ra ngoài, qua một tam cấp dẫn lên cầu lạc bộ của tiểu khu, kêu cho mình một ly cà phê đầu ngày. Một chiếc bánh páté chaud kèm theo để dần cơn đói. Lúc đó tôi nhớ nàng. Giữa những tiếng nói chuyện, tiếng ly tách va chạm vào nhau sau quây, hơi thuốc không muốn bay thoát ra khỏi cái không gian chật chội kia, tôi hình dung ra tiếng cười nàng và đôi mắt trong veo như chưa chín đủ đau buồn. Trên hai đầu ngón tay ồm ồm kia điều thuốc có bao giờ tự biết rằng nó sẽ đưa nỗi nhớ bay về đâu? Tất cả đã xa rồi. Trong hơi thở của thời gian khế khàng, mùa thu đã làm nhói trong lồng ngực chiếc lá khô ghi dấu mùa chia tay.

Ngày tháng lần lượt đi qua. Nhưng màu sắc của một loài hoa vẫn không phai nhạt. Cỏ hai bên đường về trại lính vẫn xanh như nít kéo thanh xuân của đời.

2.

Giữa mùa hè năm 1969 tôi bị chuyển về Trung Tâm Truyền Tin Quảng Đức. Đó là một quận lỵ buồn và nhuộm màu sắc dữ dội của chiến tranh. Một con suối len lỏi qua rừng cây để bao quanh một sườn đồi. Trên cùng, nơi cao nhất là phạm vi trú đóng của Tiểu Khu. Một phi trường quân sự nhỏ nhưng đủ để cho vài chuyến C130 hạ cánh. Thư từ và báo chí của tiểu khu đều do những chuyến bay hiểm hoi như vậy đem đến. Mỗi tuần lễ hai ngày- thứ ba và thứ sáu- mỗi người lính trong Tiểu Khu đều hướng nhìn về Ban Mê Thuột chờ đợi sự xuất hiện của các chiếc phi cơ đồng thời nuôi dưỡng những hy vọng. Cách xa hơn vài chục cây số là đoạn đường nối liền Quảng Đức và Đức Lập, thường xuyên bị tàn phá và bị gài mìn. Những chuyến Commando Car phải mở đường lúc mờ sáng cho xe đồ lưu thông nhưng có nhiều buổi tối thì đoạn đường đó trở thành khu vực hoạt động của “phía bên kia”. Nhiều ngày liền tôi không nhận được thư. Báo chí lại càng hiếm hoi. Buổi sáng mặt trời lên, sương còn đọng giữa những hàng dây kẽm gai như nước mắt chưa kịp bốc hơi từ một tình yêu. Đôi khi khoảng cách giữa hai hàng chữ trên trang giấy giống như khoảng cách của hai thành phố không bao giờ chạm tới. Tình yêu cũng lắm lụi và cách xa như vậy. Ngày tôi rời xa nàng, Bảo Lộc đang mùa hạ. Tháng tám vắng lặng những tà áo trên sân trường. Và nàng hồn nhiên như chim để đi qua từng góc đường mà không nhìn lại. Chiếc áo len màu tím trĩu xuống vì sương mù hay vì mưa bụi? Có một chút nào hình ảnh của tôi trong lòng nàng? Tôi không biết. Sự băng khuâng nào đó hay chỉ là nắng gió trên chiếc nón lá che nghiêng, tôi hy vọng mọi thứ đừng che lấp trái tim mười bảy tuổi của nàng.

Mùa hạ sắp đi và mùa thu sẽ đến sớm. Rừng cây đã chớm màu vàng. Tôi tồn tại trong một thành phố già hóp vì chiến tranh nhưng non yếu những mơ ước. Một nơi chốn duy nhất sống động là chiếc quán ăn nghèo nàn ở cuối xóm. Những người lính xa nhà sẽ cảm giác được không khí gia đình quen thuộc khi ngồi tại đó. Những bữa cơm đơn giản nhưng thơm tất được dọn ra bởi bàn tay của hai mẹ con người chủ quán. Họ là người địa phương sống lâu năm tại Tiểu Khu. Người mẹ là góa phụ của một binh sĩ. Còn cô con gái có người yêu cũng là một người lính trong tiểu khu. Cô dạy học ở trường tiểu học cộng đồng ở Ban Mê Thuột, ba tháng nghỉ hè về phụ giúp mẹ nấu nướng và đi chợ lật vật. Thức ăn thường là canh rau muống nấu với cua đồng và cá chuồn kho. Lâu lâu

có thịt heo và dầu thán có thêm thực phẩm phụ trội của quân tiếp vụ. Những người lính địa phương quân là thân chủ thường xuyên của quán và họ sẽ thanh toán sòng phẳng tiền nợ cho bà chủ quán trong ngày phát lương. Đôi lúc có thiếu hụt chút đỉnh nhưng bà chủ không phiền hà và cho họ thiếu lại tháng sau. Những người lính không phải là thân chủ thường xuyên như tôi thì ăn bữa nào trả tiền bữa ấy. Còn tiền thì ghé quán lai rai, hết tiền thì nấu mì gói. Cuốn sổ nợ treo trên vách cong queo và nhòe nhoẹt những chữ ký cũng theo thời gian mà vàng úa. Lâu lâu, dưới ánh đèn dọi xuống giữa trần nhà, đủ soi sáng cuốn lịch Tam Tông Miếu và vài chai bia quân tiếp vụ để ngay ngắn, cô con gái đang cúi đầu ghi chép. Đêm hiu hắt những cơn gió thổi từ Lào về và cũng hiu hắt một nỗi buồn. Tôi nghe trong lòng vàng phai một màu lá. Tôi nhớ đến nàng vô cùng. Không biết lúc này ra sao. Bảo Lộc cũng sang mùa và lá vàng đang rụng. Chúng có bay cả về đêm trên đường đi của nàng và bao giờ thì đậu lại? Tháng năm và biển dâu có làm trái tim nàng lấm lem màu mực đầu đời, khi tình yêu trở mình khôn lớn? Tôi tự nhủ mình không thể buồn, nhưng vẫn nghe cơn mưa bay dài trên quận lỵ heo hút. Những giấc mơ trống hoác và xa lạ một dung nhan. Tôi thấy mình già nua dù mới ngoài hai mươi tuổi.

Một đêm cộng sản pháo kích vào Tiểu Khu. Nơi làm việc của chúng tôi không bị thiệt hại nhiều vì những trái đạn bị chệch hướng. Những tia lửa rực sáng kéo dài sau đường đi của nó những tiếng rít cắm thù giống như lòng cắm thù của của những bộ đội miền bắc. Dù Trung tâm Truyền Tin nằm sâu dưới hầm lô cốt kiên cố nhưng chúng tôi vẫn sẵn sàng trong tư thế giáp chiến với địch và cố gắng giữ cho mọi liên lạc đến các đơn vị bạn không bị gián đoạn- nhất là Ban Mê Thuột. Những người lính Địa phương Quân phòng thủ bên trên hầm lô-cốt và chung quanh vòng rào kẽm gai của Tiểu Khu. Họ quá quen thuộc với chiến thuật “tiền pháo hậu xung” và ghì chặt tay súng chờ đợi sự hiện diện của quân thù. Nhưng chỉ sau một thời gian ngắn, có tiếng rền rĩ của phi cơ bay trên trời. Sự nguy hiểm đã không còn vì Tiểu Khu đã xin được yểm trợ của không quân và đạn pháo bắt đầu rơi xuống những vị trí nghi ngờ. Hừng đông cũng sắp ló dạng. Qua vài công điện, chúng tôi biết có một vài tổn thất, nhưng nhỏ. Chỉ có một tổn thất khác, trầm trọng hơn mà gần sáng chúng tôi mới biết. Một trong những viên đạn pháo đầu tiên bắn đi của kẻ thù đã rơi lạc vào chiếc quán ăn dưới xóm. Hai người phụ nữ trong quán bị thương nặng. Trên đường đi đến bệnh viện dã chiến, người con gái dạy học đã chết. Sau này, khi nghe kể lại, tôi mới biết cô giáo không chuẩn bị cho mình sự ra đi. Đêm cô chết là đêm thứ bảy. Chỉ còn một ngày nữa là cô từ giã chiếc quán thân yêu và người mẹ già để trở lại Ban Mê Thuột. Trở lại trường. Không có đứa học trò nào tiễn chân cô đi vào cõi vĩnh hằng. Một mình cô sẽ đi qua mùa tựu trường với một lòng sông ôm nỗi đau vào biển. Luống đất sau quán ăn bây giờ lặng tảm. Không còn ai để ghi xuống sổ nợ những số tiền còn thiếu. Chiến tranh, nhìn từ phía nào cũng đều vô luân. Và những ai chủ trương hoặc cổ súy cho điều này đều bị nguyên rủa...

3.

Nhiều năm sau, khi hồi tưởng lại một tình yêu đã trưởng thành trong chiến tranh cùng những hệ lụy, tôi không tin mình đã đi qua với lòng khô cạn mạch đời. Người con gái khi gia nhập vào cuộc tình sẽ có một lúc nào đó như hương hoa

ngoài vườn, vệt vàng bay đi không đọng lại. Nhưng cũng có lúc như ánh sao trên bầu trời đêm cháy hết mình và hòa nhập vào những khát khao thẳm kín. Dù bây giờ cách xa nửa vòng trái đất. Dù bây giờ không còn nắm được bàn tay của nàng và mắt nhìn nhau như cái thời lửa cháy, tôi vẫn không thể quên về một quá khứ, trong đó, tiếng cười, hay một lời cảm ơn sẽ làm tan chảy mọi tấm lòng dung tục. Như con chim hút mật vừa bay qua vườn tôi sang nay, và đậu xuống. Màu đỏ trên đôi cánh nó giống như màu môi của nàng đã từng cháy hồng trên môi tôi, ngày nào, mấy chục năm về trước...

Phạm Ngũ Yên